

3) щодо інших ринків фінансових послуг – Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України.

Розвиток світових ринків фінансових послуг доводить, що цей сегмент ринкової економіки відіграє провідну роль у забезпеченні економічного зростання, виступаючи механізмом акумуляції та перерозподілу вільних фінансових ресурсів.

УДК 658.1

Тетяна Васишин, аспірант

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН МАШИНОБУДІВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Tetiana Vasylyshyn

THE CURRENT STATE OF MACHINE-BUILDING INDUSTRY OF UKRAINE

Від ступеня розвитку машинобудівної галузі залежить стійкість та ефективність розвитку інших галузей та економіки країни в цілому. Машинобудування є основою технічного переозброєння країни. Проте на даний час українське машинобудування відстає від розвитку багатьох країн світу. На підприємствах машинобудівної промисловості спостерігається низька рентабельність (близько 7%), недостача обігових коштів, відсутність централізованого фінансування, перевищення відсоткових ставок кредитів над рентабельність виробництва, низька інноваційна активність, несприятливий інвестиційний клімат в державі. Частка збиткових підприємств у машинобудуванні протягом останніх 5 років була більше 30% від загальної кількості підприємств промисловості, що зазнали збитку.

В економічно розвинутих країнах на долю машинобудування припадає 30-50% загального обсягу випуску промислової продукції, що забезпечує технічне переоснащення промисловості кожні 8-10 років. При цьому частка продукції машинобудування в ВВП країн Євросоюзу складає 36-45%, в США – 10%, в Росії – 18%. Частка машинобудівної галузі в українській промисловості перевищує 15%, в ВВП складає біля 12% [1].

Рентабельність підприємств є одним з найвагоміших показників оцінки ефективності функціонування підприємств будь-якої сфери діяльності. Протягом останніх 5 років рентабельність машинобудівних підприємств постійно стабільно зростала, у 2012 році середнє її значення на машинобудівних підприємствах зросло від 8,6% до 9,7%. Зараз машинобудівні підприємства вийшли на найвищий рівень рентабельності за останні 5 років – 9,7%.

Аналіз діяльності машинобудівних підприємств за 2008-2012 роки свідчить про збільшення обсягів реалізації продукції. Проте його частка в структурі промисловості коливається в межах 10,6-12,6%, коли у розвинених країнах цей показник складає 25-45%. Це є негативною тенденцією, що свідчить про занижене значення машинобудівної галузі в економіці країни.

Структура машинобудівної промисловості України протягом останніх 5 років була відносно сталою. Лише у 2009 році виробництво машин та устаткування (39,9%) займало найбільшу частку в обсязі машинобудування, решту років це місце посідало виробництво транспортних засобів та устаткування, у 2012 році його частка складала 49,9%. У 2012 році спостерігався спад виробництва промислової продукції на 1,8%, а машинобудівної – на 6% [3].

На сучасних підприємствах досліджуваної галузі спостерігається збільшення як кредиторської так і дебіторської заборгованості, причиною цього є погіршення фінансових результатів діяльності, збільшення кількості збиткових підприємств. Дані статистики свідчать про те, що у 2011 році дебіторська заборгованість машинобудівних підприємств зросла на 2870,2 млн. грн. та кредиторська на 8530,8 млн. грн. [3]. Свідченням нестабільного фінансового стану підприємств машинобудування є те, що кредиторська заборгованість перевищує дебіторську.

Варто наголосити, що частка працівників машинобудування у середньорічній чисельності працівників промисловості більше 20%, а середньомісячна заробітна плата 3061 грн., це становить 87,5% від середньої заробітної плати працюючих промисловості. Кількість працівників, які працюють у мовах, що не відповідають вимогам на кінець 2011 року, 143,2 тис. чол., що становить 24,8% від облікової чисельності штатних працівників [3].

Одним із основних чинників, що гальмують розвиток міжнародної торгівлі продукцією машинобудівної промисловості є значна моральна та фізична зношеність основної матеріально-технічної бази виробництва, повільні темпи оновлення основних засобів, неповне завантаження виробничих потужностей. Основні виробничі фонди зношені на 84,3% по машинобудівних підприємствах і на 63,8 % в середньому по промисловості, тобто на 20,5% менше.

Завдяки інноваційній діяльності в майбутньому можна очікувати приріст обсягу випуску продукції машинобудування та покращення стану даної галузі. В Україні основні перешкоди інноваційному розвитку пов'язуються з відсутністю: реальних механізмів об'єднання наявних ресурсів, їх концентрації на найбільш значних та перспективних напрямках розвитку; механізму стимулювання приватних компаній до збільшення фінансування здійснюваних і розробок; чіткої інноваційної політики, спрямованої на вирішення конкретних економічних проблем [2, с.146].

Обсяг інвестицій в основний капітал у розмірі окремих видів діяльності показав, що інвестиції у машинобудівні підприємства становлять дуже малу питому вагу у структурі інвестицій в промислові підприємства загалом. А саме, у 2008 році цей показник становив 8,1%, у 2009р. – 6,2%, у 2010 р. – 7,5% та у 2011 році – 6,8% [3]. Робимо висновок, що не зважаючи на непогані темпи розвитку машинобудування, їхня інвестиційна привабливість є ще досить низькою.

Щодо прямих іноземних інвестицій в акціонерний капітал в промислові підприємства України, то їх частка у загальній сумі прямих іноземних інвестицій складає близько 30% протягом останніх 5 років.

В структурі прямих іноземних інвестицій промисловості розмір інвестицій в машинобудування становить лише 8%. Інвестиційна активність за останні 5 років зросла, як по промисловості та і, хоч дещо нижчими темпами, по машинобудуванню.

Наявні такі передумови для розвитку машинобудівної промисловості України: значний інноваційний потенціал, наявна потужна науково-дослідницька база, відносно дешева кваліфікована робоча сила, потрібна ресурсно-сировинна база, відносно невисока ціна та різноманітний асортимент запропонованої продукції, близькість до європейського ринку та місткого ринку Росії, значний обсяг внутрішнього ринку. Всі ці фактори підтверджують те, що вітчизняна машинобудівна промисловість має перспективи подальшого відродження, а отже сприятиме розвитку економіки нашої країни.

Використана література

1. Барташевська Ю.М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи / Ю.М. Барташевська // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. - №1. – С.19-25.

2. Великий Ю.В. Інноваційна діяльність підприємств машинобудівного комплексу / Ю. В. Великий // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. - № 2, Т. 2. – С. 146-149.

3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.

УДК 330.322

Андрій Василюк, здобувач

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ

Andrii Vasyliuk

TRANSFORMATION OF THE POTENTIAL AT THE MACHINE-BUILDING ENTERPRISES OF THE REGION

Нами пропонується наступна теза трансформації ресурсу: наявний ресурс формує можливості потенціалу, реалізація якого трансформує його в капітал.

В процесі обробки, переробки ресурси змінюють свої властивості. Природна здатність до праці визначає природний ресурс людини, а набуті професійні якості за своєю економічною суттю збагачують ресурс і трансформують його у потенціал. Власне людина, як ресурсна категорія, через систему взаємостосунків із суспільством, засобами праці, засобами виробництва трансформується у потенціал. Одним із таких його проявів, ознак є підприємницький хист, здібності, які в значній або переважаючій мірі можуть мати крім набутого і генетичний характер. В ланці перетворень реалізація ресурсу трансформується в потенціал, а реалізація потенціалу в капітал.

Через систему відносин трудові ресурси збагачуються, трансформуються у трудовий (людський) потенціал, який реалізується у матеріальних чи нематеріальних відносинах у інтелектуальний капітал. Первісний ресурс через століття на генетичному рівні прискорює перехід людини, як ресурсу в потенціал і в капітал. В зв'язку із урбанізацією, науково-технічним прогресом, прискореним еволюційним процесом, системою освіти суспільства підвищуються вимоги як до рівня ресурсів так і до рівня потенціалу. При цьому людина як соціальна істота набуває в процесі суспільної життєдіяльності і витрачає все більше і ефективніше для цього певні фізичні, матеріальні та фінансові ресурси. Таке формування протікає через систему вищих навчальних закладів, кращі студенти яких поповнюють наукові та інженерні ресурси. Інші через тестову систему та конкурсний відбір формують трудовий потенціал, який постійно удосконалюється в ринкових умовах. Структура трудового потенціалу охоплює творчі, духовні, інформаційні, соціальні здібності, які історично формувалися в даному регіоні. Трудовий та інтелектуальний потенціал регіону визначається можливістю та здатністю його носіїв створювати, впроваджувати матеріальні та духовні інноваційні проекти для забезпечення інноваційного розвитку регіону. Для регіону характерно наявність духовного потенціалу, що є запорукою створення і матеріального потенціалу. Якщо трудовий і духовний потенціал переважно сформувався в сільській місцевості, то інтелектуальний переважає в обласних центрах. В регіоні склалася ситуація коли обмежені умови до самореалізації як трудового, так й інтелектуального потенціалів. Зокрема ситуація зумовлена зупинкою ряду промислових та й сільськогосподарських підприємств. Науково-дослідний потенціал, як основа